EPSKA NARODNA TRADICIJA MUSLIMANA BOSNE I HERCEGOVINE

OD POČETKA 16. VIJEKA DO POJAVE ZBIRKE KOSTE HÖRMANNA (1888)

Đenana Buturović

Godina 1974.

1.

NAJSTARIJA SVJEDOČANSTVA O NARODNIM PJESMAMA BOSANSKOHERCEGOVAČKIH MUSLIMANA

Svi rani spomeni o narodnim pjesmama bosanskohercegovačkih Muslimana* predstavljaju značajne priloge za sagledavanje života muslimanske narodne tradicije. Sačuvani su, uglavnom, kao slučajna obavještenja ili uzgredne napomene u različitim istorijskim izvorima iz 16 i 17. vijeka (izvještajima, djelima putopisaca, hroničara, istoričara, književnika), te usljed toga, na žalost, ne daju iscrpniju sliku stanja narodne pjesme, ni potpuniji opis njenih osobina ni cjelovitiji prikaz njenih ličnosti. Ipak, sva poznata svjedočanstva o ovim pjesmama nemaju isti dokumentarni značaj, a njihova sveukupna najveća vrijednost je u tome što su dokumenti koji nesumnjivo upućuju na starinu tradicije lirskog i epskog narodnog pjevanja kod bosanskohercegovačkih Muslimana. Podaci iz 16. vijeka imaju poseban značaj zbog toga što potiču iz doba iz koga ne posjedujemo zabilježene tekstove pjesama.

Treba imati u vidu da vijesti koje su značajne za istorijat epske tradicije Muslimana Bosne i Hercegovine nisu uvijek vezane za regiju današnje Bosne i Hercegovine pa ni bivšeg Bosanskog pašaluka. Naime, one se odnose i na one istorijske događaje koji su se odvijali na znatno široj teritoriji bivše evropske Turske, a u kojima su bosanski Muslimani bili značajni sudionici. Kao istaknuti ratnici na krajištima Rumelijskog, Temišvarskog, Budimskog i Bosanskog ajaleta i pouzdani članovi pograničnih posada, bosanski su Muslimani odigrali značajnu ulogu u stvaranju muslimanske narodne tradicije srpskohrvatskog jezičnog područja općenito. Svuda kuda su se kretali oni su sa sobom nosili svoje pjesme, ali su ih isto tako i stvarali u dalekim krajevima odmah poslije značajnijih događaja, u privremenim ili stalnim nastambama van svoje uže domovine, te po povratku u svoj rodni kraj.

---

* Kada se u tekstu podrazumijeva konfesionalna pripadnost, onda je riječ musliman pisana malim slovom. U slučajevima kada ista riječ označava etničku posebnost pisana je velikim slovom — Musliman.